

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROSKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 Rpf

Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Zvestoba za zvestobo!

Advent prihaja v deželo. Poljsko orodje odlagamo, naši pogledi so uprti v družino in njene duševne potrebe. Iz cerkvice zapoje jutranji zvon in vabi k zornicam, pred oltarjem zadoni mogočna pesem: Vi oblaki ga rosite ali zemlja naj ga da! V tihi pobožnosti vztrepetajo srca, božična slutnja se vseli v duše, božji mir se seli v vas. Čas priprave in pričakovanja! — Zakaj ne bi v adventni začetek zaklical še slovenski narodni tednik svoje vere in svojega pričakovanja? Ozrmo se nazaj v narodovo tisočletje, izbirajmo v davninah pred nami, kar je izklesalo notranji obraz slovenskega človeka koroških tal! Tako spoznamo, da je zibelka naše narodne rasti manj v tisočletnem sožitju slovenskega ljudstva z nemškimi sosedom in manj v trenju svetnih idej in nazorov, kakor pa v sožitju našega naroda z Bogom in Cerkvijo. Tako si ohranimo pravično sodbo v dneh, v katerih živimo sedanje narodno življenje.

Pred tisočletjem in več je bil slovenski rod poganke vere. V Svetovitu in Perunu je oboževal tajne sile prirode, v boginji Živi poobrazil ljubezen, sprejemal bolezen in smrt iz rok boginje Morane. Živo naravo je poduhovil z vilami in drugimi skrivnostnimi bitji, svoj dom izročal v varstvo hišnim božanstvom, rojenicam in sojenicam. Silovita je morala biti naravna vera davnih prednikov. Slovenska povestnica nam poroča o srditih bojih, ki so se vršili v stoletju pokristjanjenja naše dežele. Veliki Prešeren je tisti kos slovenske zgodovine zajel v veličastno pesnitev „Krst pri Savici“. Neka nemška pripovedka iz Gornje Koroške nam slika boje, ki so „skozi tri dni in noči“ divjali med slovanskimi pogani in frankovskimi kristjani nekje na lurnškem polju pri Špitalu. Stara slovenska pravljica spet pripoveduje, kako so se pokristjanjeni slovenski knezi trudili, da pridobijo za Kristusovo vero svoje vrstnike in ves rod. Zgodovinarji nam zatrjujejo, da bi brez slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, ki sta starim Slovencem posredovala božji nauk v njihovem maternem jeziku, Slovani bržkone rajši uporno vztrajali pri svojem poganstvu, kakor pa prisiljeni sprejemali božje zapovedi v tujem, neslovanskem jeziku. S slovensko besedo v bogoslužju pa so bili takoj pridobljeni in z isto trdovratnostjo in odločnostjo, s katero so prej branili poganstvo, se odslej borijo za svoje krščanstvo. Krščanstvo jim njihovo zvestobo vrača s tem, da jim do današnjih dni ohranja njihovo narodno bitnost.

Pokristjanjene Slovence vidimo v zgodnjem srednjem veku v hudi borbi za obstoj. Madžari in Obri jih naskakujejo, v koroško deželo se selijo trume nemških kolonistov. Vladajo jim nato nemški knezi in nemški škofje. Pred njimi so brez sledu izginili Kelti, izgubili svojo narodnost Gotje in Langobardi, za njimi so se delno potujčili mogočni Franki. Med slovenskim ljudstvom pa je iz tiste dobe ohranjen lepi spomin na slovensko plemkinjo, grofico in sedanjo svetnico Hemo, ki je vsa gorela za poglobitev krščanstva v slovenskem ljudstvu, gradila cerkve in samostane, osvobojevala sužnje in ustanavljala redove. Nemški zgodovinar Helmold je iz 12. stoletja zapisal besede: „Karantanci (Slovenci), sosede Bavarcev, so zelo verni ljudje. Ni ga naroda, ki bi bil tako vdan Bogu in svojim duhovnikom, kakor je ta!“ V poznem srednjem veku se slovensko življenje na koroških tleh ustali. Nad vasjo in vaščani gospoduje grad, ki meri pravico in določuje usodo. Za duševne in tudi gospodarske potrebe se brigajo mnogi samostani — Dobrla ves, Št. Pavel, Podkloster — vetrinjski cistercijanci učijo ljudstvo umnega kmetovanja. Na gričkih in hribih se dvigajo bele cerkvice, prafare Gospa sveta, Otok, Osoje, Šmohor i. dr. postajajo za versko življenje pretesne. Ljudstvo odkriva božje poti in v trumah roma k Hemi v Krko, k Lihardi v Kamen, k Mariji v Podgorje, na Brezje in pozneje na Višarje.

Koroške knežje dinastije Epenštanjcev in Španhajmcev izumrejo v stoletju pred zatonom sred-

njega veka. S tujimi nemškimi vojvodi izgine s koroškega vojvodskega dvora zadnja sled slovensčine, preostalo slovensko plemstvo se pomemči. Razredčena slovenska naselja na severnem Koroškem utonejo v nemškem morju. Kdo razjasni, kdo je tedaj čuval in ohranjal slovenski rod? V cerkvenih klopih in na božjih poteh se je šolal, pisane slovenske molitve so mu nadomeščale knjige, svoje borno življenje je prepletal z verskimi običaji in ljudskimi pesmimi. To preprosto življenje si ohrani skozi stoletja do moderne dobe. Neopaženo gredo mimo njega viteški upori, tri dolga stoletja turških vpadov, desetletja kmečkih uporov. Nič ne izkorenini junaškega naroda, slovenska vernost in zvestoba slavita zmagov nad upori in krvočnostjo, ustno izročilo pa nam preprosto pove: Šentjanska Marija zakrvari, a živi! Le rahlo odjekne med preprostimi Slovenci luteranstvo 16. stoletja, odkrije pa slovenska tiskano besedo. Kmalu je luteranstvo spet pozabljeno ali omejeno na nemške koloniste, v okrilju Cerkev začne poganjati nežna cvetka slovenskega slovstva. V začetku slovenske književnosti je krščanski molitvenik, v začetku slovenskega izobraženstva pa katoliški duhovnik.

Meje Jugoslavije so s krvjo zarisane in nespremenljive.

V Novem Sadu je imel min. predsednik dr. Stojadinovič pomemben govor, ki so ga zabeležili tudi nemški listi. Med drugim je dejal: „Te dni ste videli, kako se meje nekaterih držav morejo v 24 urah menjati. Toda mi nismo država, ki je bila ustvarjena za zeleno nazo, za katero so sedeli politiki in kadili. Vsemu svetu je znano, da so meje Jugoslavije pravično odmerjene, zapisane s krvjo in začrtane z mečem ter s kostmi junakov. Takšnih meja ni mogoče potegniti drugače. S sabljo carstva smo dobivali, z njo tudi izgubljali. Bili smo in ostanemo narod bojevnikov in junakov. Ni bilo vojne v Evropi, pri kateri ne bi bili sodelovali. Zato vemo, kaj je vojna in zato si iskreno želimo miru. Želimo miru, ker smo dokončali naše zedinjenje ter ustvarili enotno, nedeljivo in nikdar razdružljivo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, v kateri živi nad 90 odstotkov Jugoslovanov. Niti z enim sosedom se nam ni treba pogajati o državnih mejah. Z vsemi sosedi hočemo živeti v najboljših in najkorektnjših odnošajih. Prijateljstva, ki smo jih pravočasno sklenili z velikimi sosedi na naši zahodni meji, so važen steber miru v tem delu Evrope.“

Nova čehoslovaška ustava.

Minuli teden sta se praška skupščina in senat po razsodbi v Münchenu prvič sestala. Poslanci so razpravljali o novi državni ustavi. Le-ta predvideva za Slovaško in Podkarpatsko Ukrajino dalekosežno samoupravo. Slovaški in ukrajinski jezik sta po osnutku poleg češkega državni jezik, priznane narodnosti se pri oblasteh lahko poslužujejo svojega maternega jezika. Osrednja vlada v Pragi rešuje vprašanja narodne obrambe, zunanje politike, prometa in pošte, ostale posle vodi samoupravni vladi Slovakov in podkarpatskih Rusov. Prezident republike ima dalekosežna pooblastila. Najkasneje v dveh mesecih se vrši v Slovaški, v 18 mesecih pa v Podkarpatski Ukrajini volitev v narodna parlamenta. Razprave v praški skupščini se še nadaljujejo. V vsej državi vlada red in mir, medtem ko predvsem Poljska napenja vse sile, da si osvoji Karpate in doseže skupne meje z Madžari. Tudi slednji niso prekrižani rok, marveč stremijo za razkosanjem karpatske Ukrajine. Medtem je bil izvoljen dosedanji zunanji minister Chvalkovski za državnega prezidenta in njegova naloga bo, da s pomočjo vele-sil doseže ukinitvev poljskega in madžarskega rovarjenja.

Koliko Nemcev je v Čehoslovaški.

Pred koncem tega leta državne meje Čehoslovaške ne bodo končno veljavno določene. Sedanja meja je namreč potegnjena samo v grobih obrisih.

V par besedah oris zadnjega stoletja do naših dni: V naročju Cerkev se razvije slovensko slovstvo, duhovniki orjejo kulturno ledino, krepko jim stojijo ob strani lajki, v okvirju katoliškega sveta se razmaheta slovenska prosveta in slovensko gospodarstvo. Ko postaja narodno-politični pritisk čim dalje hujši, je Cerkev zadnje zatočišče slovenske besede, njen molitvenik je slovenska knjiga, njena pesem slovenska kompozicija, njen duhovnik slovenski inteligent. To je doba Jarnikova, Majarjeva, Slomškova, Janežičeva, Einspielerjeva, Grafenauerjeva in drugih nedavnih velikanov. Tako kleše tisočletje pred nami slovenski duhovni obraz.

V tem varstvu nas tudi danes ni strah pred bodočnostjo. Slovenska povestnica nam kaže, da smo nepremagljivi kot vejica na božjem deblu, da je narodno telo neuničljivo, dokler je ud telesa Cerkve, in da so vrelci narodnega življenja neusahljivi, dokler črpajo iz božjih vrelcev. Zato se glasi naša adventna želja: Naj živi v slovenskem rodu božično hrepenenje po Odrešeniku ljudstev iz zla, gorja in trpljenja! Slovenski koroški narod bo ohranil zvestobo Cerkvi v novo tisočletje!

Že danes pa se lahko ugotovi, da ostane v novi republiki okroglo 400.000 Nemcev. Seve so ti raztreseni po vsej državi. Približno polovica jih živi na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, ostali so raztreseni po Moravski in Češki. Največje nemško mesto bo odslej Brno, ki ima od 300.000 prebivalcev nad 50.000 Nemcev, ti so zaposleni v industriji, trgovini in obrti. Drugo mesto je Praga s 40.000 Nemci. Okrog 30.000 Nemcev živi na jezikovnem otoku okoli moravske Iglave. Nemški skupini v Čehoslovaški je zagotovljena popolna kulturna in gospodarska svoboda, imajo svojo narodno-socialistično organizacijo, v praškem parlamentu pa 5 nemških poslancev. Nemška univerza in tehnična visoka šola v Pragi se sedaj preselita v Reichenberg, ki je središče nemškega Sudetenland-a. Tja so se preselile še druge odvisne kulturne ustanove. Svojega lista Nemci v republiki najbrže ne bodo več izdajali, ker je dovoljen dovoz vseh rajhovskih časnikov.

Rumunija v križišču interesov.

Minuli teden so v Angliji nadvse svečano sprejeli rumunskega kralja Karola in prestolonaslednika Mihajla. Kralj je imel važne pogovore z angleškimi državniki. Listi so namignili, da gre za veliko angleško posojilo Rumuniji. Tudi so povedali, da se nahaja Rumunija trenutno v prav zavidljivem položaju: važna je kot prehod do Črnege morja ter od severa proti jugu. Medtem ko se njen kralj pogaja v Londonu, je dospela v Bukarešto skupina francoskih gospodarstvenikov, najavljeni so Italijani in Poljaki. Bržkone bo Rumunijo obiskal tudi nemški gospodarski minister Funk. Za jesen prihodnjega leta pa obišče Rumunijo angleški kralj.

Važna odredba drž. komisarja Bürckla. Državni komisar za deželo Ostmarko je odredil, naj se pogojno sprejemajo v stranko nemški rojaki, ki svoječasno niso izpolnili pogojev za sprejem, za glasovanski izid zaslužne osebe in člani nemškega naroda, ki so bili doslej udje enega odsekov nar. soc. stranke. Število strankinih pogojnih članov v posameznih pokrajinah ne sme presežati petine vseh prebivalcev.

Madžarska in Jugoslavija. Madžarski ministrski predsednik je imel velik govor o zunanji politiki, kjer je poudaril, da se hoče Madžarska odslej še bolj nasloniti na Nemčijo in Italijo. Poleg tega želi ozkih zvez s prijateljsko Poljsko in dobrih odnošajev z Jugoslavijo.

Rdeča Španija prosi za premirje. Francove čete so zasedle desni breg reke Ebro, pri čemer so ujeli 20.000 republikancev, 13 tisoč pa jih je padlo. Poraz pri Ebru je za republikance izredno usoden, ker se je s tem odločila v njihov neprilog trimesečna bitka. V Madridu in Barceloni vlada veliko

malodušje, vlada išče krivce poraza in je poslala svojega zastopnika v Pariz, Bruselj in London, naj pripravi tla za dosego premirja.

Anglija in Amerika sta sklenili trgovsko pogodbo, ki začenja dobo tesnega gospodarskega sodelovanja obeh držav. Državi se v pogodbi zavzemata, da si bosta omogočevali medsebojni uvoz in izvoz. Amerika bo iz Anglije uvažala pšenico, mast, les, aparate in avtomobile, zato pa uvažala v Anglijo kmetijske pridelke. Pogodba držav, ki predstavljata prvi sili v svetovni trgovini in obvladata tretjino svetovnega trga, zna imeti ugodne posledice za svetovno gospodarstvo. Političnega ozadja ni treba posebej omenjati.

Italija in Anglija sta uveljavili svoj sporazum ob triletnici gospodarskih sankcij. Odslej bosta državi spoštovali razmerje moči na Sredozemskem morju in s skupnim nastopom preprečili vsako spremembo. Ne bosta si delali nikakih vojaških zadreg. Ob obalah Sredozemskega morja ne bosta gradili utrd, lojalni si vsako leto sporočali gibanje vojaških sil, čuvali neodvisnost Arabije in prenehali s propagando druga proti drugi. V Abesiniji ima Anglija očitane svoje vodne pravice, Italija pa ima v Sueškem prekopu svoboden prevoz. Sporazum je dalekosežnega pomena, ker mu bo najbrže sledil še gospodarski sporazum.

Ostale politične vesti. Jugoslovanski knez-namestnik Pavel je bival minule dni v Londonu. — Prestolnica Turčije se bo odslej po umrlem predsedniku zvala Ataturk. — 300.000 ljudi je prisostvovalo pogrebu pokojnega nemškega diplomata v. Ratha. — V Budimpešti je bila zaprisežena nova madžarska vlada, ki je še bolj desničarsko usmerjena. — Proti ukrepom Daladier-ove vlade je vstala v vrstah francoskih socialistov ostra opozicija. — Litva se je odločila za popolno nevtralnost napram vsem sosedam. — Slovkom pod Madžari je dovoljeno, da izobešajo svoje narodne zastave in so člani slovaške ljudske stranke. — Nova Madžarska vlada hoče izpopolniti narodno obrambo in izvesti agrarno reformo. — Bolgarija ima novo vlado, kateri so poslanci izglasovali zaupnico. — Južnoafriški vojni minister Pirov se je mudil minule dni v Berlinu in bil sprejet tudi od kanclerja Hitlerja. — Angleški ministrski predsednik Chamberlain in minister Halifax posetita ta teden Pariz in bosta imela več političnih razgovorov z merodajnimi francoskimi državniki. — Ameriška vlada je odpoklicala svojega poslanika v Berlinu. — V odgovor je nemška vlada odpoklicala svojega poslanika v Zedinjenih državah. — V Zagrebu je 18. t. m. umrl dr. Ante Trumbič, nekdanji predsednik Jugoslovanskega odbora v Londonu. Bil je nato prvi zunanji minister kraljevine SHS ter je svojo državo zastopal na mirovni konferenci v Parizu. Po Radičevi smrti je bil v vrsti najožjih sodelavcev dr. Vladka Mačka. — V decembru obišče Poljsko italijanski zunanji minister Ciano. — Daladier-ova vlada ima med ljudstvom vsled svojih dalekosežnih odredb precejšen odpor. Delavska zveza je proglasila 24-urno stavko v znak protesta. — Italija namerava napotiti vse svoje, širom sveta raztresene rojake h povratku v domovino oz. kolonije. Njihovo število cenijo na 10 milijonov. — V raznih evropskih državah vstaja bojazen pred židi, ki iščejo nove naselitvene možnosti.

Kmečki davki pred stoletji.

Prosto po razpravi Josipa Mravljaka o kmetiskem stanu do jožefinskih reform.

V založbi družbe sv. Mohorja v Celju je izšla drobna knjižica, ki opisuje gospodarske in družabne prilike podeželskega življenja pred stoletji. Ta nadvse zanimivi poizkus opisa zgodovine kmetiskega stanu, ki ga podaja slovenski šolnik Josip Mravljak, se sicer v primerih nanaša na pokrajino v zgornji Dravski, Mislinjski in Mežiški dolini, zasluži vso našo pozornost, ker nudi vpogled v položaj slovenskega kmetijstva vobče. V prosti besedi navajamo iz knjižice odstavke o vsakoletnih dajatvah naših davnih prednikov.

Rednih, vsakoletnih dajatev je bilo za kmeta pred njegovo osvoboditvijo troje: činž ali prvi zemljiški davek v denarju, dajatve v žitu in malih služnostih za kuhinjo ter tlaka ali robota.

Činž se je plačeval od vsake kmetije in sicer prvotno v naturalijah, od 13. stoletja naprej pa v denarju. V primeri z drugimi dajatvami je bil ta davek zmeren. Srednje kmetije s 30 do 50 orali zemlje so plačevale po en do dva goldinarja. Da si zamoremo predočiti vrednost tedanjih goldinarjev in krajarjev, naj sledijo nekatere cene kmetijskim proizvodom okoli leta 1600: mernik rži (56 litrov) je veljal 30 krajarjev, mernik ovsa 15, prase do 50 kg 45, kozliček 20, mlada ovca 20, boljši petelin 5, piščanec 2 do 3 krajarje. Za goldinar si dobil 200 do 300 jajc, za sešenj drv plačal do 30 krajarjev. Če vzamemo za omenjene proizvode sedaj veljavne cene, odgovarja nekdanji goldinar približno 20 do 30 šilingom bivše Avstrije ali okroglo 20 markam našega sedanjega denarja. Zemljiški davek torej nikakor ni bil pretiran.

Dajatve v naturalijah so bile višje. Skoraj vsak kmet je moral razun denarnega davka zemljiški gosposki letno oddajati nekaj pridelkov. Poljedelci so dajali ponajveč žito, živinorejci pa razne priboljške za kuhinjo. Srednja kmetija v dolini je letno oddala 2 do 4 škafe rži, 2 do 10 škafov ovsa, 4 piščeta, 30 do 60 jajc. Gorske kmetije so dajale 4 do 8 piščet, 30 do 60 jajc, 1 ovco ali koštruna ali kozlička ali prašička, več sirov, 2 plečeti, 1 kopuna, predivo, drva in še drugo. Če naturalije, ki so jih kmetije oddajale, preračunamo v vrednost tedanjega denarja, dobimo svoto enega do 5 goldinarjev, kar je že precejšnja svota in občutno breme. Razen tega so pobirali povsod tudi še desetino, to je vsak deseti snop pšenice, rži in ovsa. Desetina je bila prvotno namenjena cerkvi, pozneje so jo dobivali razni grofi in grajščaki. Ponekod so desetino delili, da je dobil župnik dve in grajščak eno tretjino. Vuzeniški grajščak je dobival letno sledeče dajatve v naravi: 48 mernikov rži, 56 mernikov ovsa, 51 prašičev, 42 jagnjet, 835 sirov, 118 svinjskih pelečet, 37 stegen, 253 kokoši, 2860 jajc ter 17 štrtinjekov vina. Naturalne dajatve so se v 17. stoletju spremenile večinoma v denar.

Tretja pravica zemljiškega gospoda je bila tlaka ali robota. Bila je dvojna: določena in nedoločena. Tlako je urejeval in razpisal uradnik ali župan, nadzirali pa so tlačane grajski valpti. Kdor ni prišel tlačanit, je bil kaznovan z globo,

zaporom ali batinami. Največ tlake so podložniki opravljali na grajskih poljih in travnikih. Kjer je bilo mnogo podložnikov, je bila tlaka lažja, pri pomanjkanju delavcev pa včasih neznosna. Podložniki so morali orati, gnojiti, sejati, žeti, voziti, mlatiti in v kašče spravljati. Prav tako so morali pokositi travo, seno sušiti in ga v grad voziti. Tlaka je bila urejena po gospodarskih prilikah nadrejene grajščine. Dočim je posvetna gosposka podložne delavce rada izrabljala in si izmišljala razna podjetja, pri cerkveni gosposki tlaka ni bila pretirana. Tako je nastala krilatica, da je pod krivo (škofovo) palico dobro živeti. Končno je imel tudi valpet pravico pobiranja denarja in pridelkov za svoje nadziranje. Da je bil pri pobiranju svojega deleža navadno najstrožji, je lahko razumljivo in prav zato so bili „flegarji“, „fer-voltarji“ in valpeti med ljudstvom zelo osovraženi. Tako je narodna poezija v Rožu ovekovečila do današnjih dni rožeškega flegarja Webenau-a s pesmico, ki se pričinja:

Je biv anbrt an Bebenav,
ki je vse pavre dreti nav

Domače novice

Rabimo slovensko besedo!

Po „Kočevskem Slovencu“ posnemamo naslednje vrstice:

Materinščina je naše najdražje, ker nas je tega učila naša ljuba mamica. Njena prva blagodneča beseda je meni in vsakomur, ki ima kaj srca v prsih, v najdražjem spominu. O draga slovenska beseda, kako si krasna! Ti si najlepše, najdražje, kar nam je dal ljubi Stvarnik vsega žitja in bitja! Ti draga nam beseda doniš po naših vaseh, trgih in mestih. Veseli pastirčki po logu, drvarji po gozdu ter oznanjujejo. Po vseh slovenskih vaseh doniš in družiš poltretji milijon Slovencev v eno narodno družino. Naša govornica je sestra besede naših južnih bratov, Hrvatov in Srbov, Bolgarov, Čehov, Slovakov, Poljakov. Polovica Evrope se brati z našo slovensko besedo. Povsod našo besedo kakor svojo spoštujejo, ker nas vzajemno veže po krvi in rodu. Glejte, Slovenci, kako drago in krasno, na daleč odmevajočo, bogato in звоčno materinščino imamo. Zato bodimo ponosni na svojo materinščino, ljubo slovenščino, ljubimo jo kot zenico svojega očesa! Povsod govorimo medsebojno slovensko, povsod branimo čast naše slovenske besede!

Učimo svoje otroke svojega jezika, z njimi kramljajmo slovensko in čuvajmo nad njihovo narodno vzgojo. Na svoji zemlji, Slovenec, bodi svoj gospod! Kako smešno in grdo je, če zatajiš svojo besedo in ne slišiš klica krvi, ki te spominja tvoje matere, tvoje slovenske matere. Še vse grše je, če se dva rojena Slovenca pogovarjata med seboj v tujem jeziku. V tem primeru se kar dva družita, da drug drugemu pomagata za-

Podlistek

Orkan,
roman v slikah.
(2. nadaljevanje.)

7.

Terangi bega po svoji celici ves divji kakor lev v kletki. Pripravlja se na beg, ki pa se mu ne posreči. Medtem ko se kapitan Nagle vrne na otok Manukuro in sporoči neprijetno novico guvernerju

in Evropcem, odpeljejo Terangija pred sodišče in mu dajo tam še leto dni ječe. Ker Terangi neprenehoma poskuša, da bi pobegnil, mu zaradi tega spet in spet zvišujejo kazen, tako da mu ta po petih letih zapora naraste na šestnajst let.

8.

Terangi pa vidi vseeno pred seboj samo en cilj: pobegniti in videti spet Maramo in otroka, ki se mu je med tem časom rodil. Po ovinkih je dospela vest o tem tudi do njega. Nazadnje se mu z obupnim naporom vendar posreči, da pobegne. Pri begu se spopade z enim svojih stražnikov in ga

po nesreči ubije. Pod dežjem krogel se vrže v morje in izgine. Stražniki so prepričani, da so ga njihove krogelje ujele in ukrotile za vedno. Terangi pa se po nečloveških naporih reši na čoln, kjer ga nazadnje najde oče Paul bolj mrtvega nego živega deset milj od otoka.

9.

Terangijeva žena je medtem živela kot strežnica v guvernerjevi hiši. Guverner in njegova žena sta vzljubila tudi njenega otročička Tito, ki pri naša v hišo življenje in veselje.

(Dalje sledi.)

liti njiju materi, njiju rod, njiju kri. Znata slovensko, a vendar zametujeta svojo govorico in žalita spomin na slovensko mater, na srečno mladost v domači hiši, drag spomin na slovenskega očeta. Mrzkega zaničevanja je vredno odpadništvo!

Pomnimo besede našega velikega pesnika Franceta Prešerna:

Največ sveta otrokom sliši Slave;
tja bomo našli pot, kjer nje sinovi
si prosto volijo vero in postave!

Kaj vse lahko storiš za svoje glasilo:

Brani povsod njegovo dobro ime!
Nabiraj mu novih prijateljev!

Bodi reden pri plačevanju naročnine!

Nagovarjaj k disciplini napram listu svoje sosede!

Sodeluj pri listu s krajevnimi novicami, gospodarskimi in drugimi prispevki!

List bodi ogledalo tvoje kulture!

Vsem, ki list neredno ali sploh ne sprejemajo. Reklamacije vsled nerednega dostavljanja ali nedostavljanja našega lista se naj izvršijo pri pristojnem poštne uradu. Vsak poštni urad ima seznam vseh naročnikov svojega okoliša in bo v slučaju potrebe zahteval od uprave, naj mu do pošlje naknadne izvode. Če je ta reklamacija brezuspešna, naj naročnik sporoči neposredno upravi.

Mnogo sreče! Za Bavantovo družino v Št. Janžu v Rožu je leto 1938 zelo pomembno, tako so dejali minulo nedeljo preč. g. župnik dr. Lučovnik, ko so nagovorili ženina mladega Bavanta, Toneja Hornböck, in njegovo nevesto Micko Müller, pd. Krajevčevo. „V tem letu je postal sin Hanzej doktor bogoslovnih ved in mašnik, njegov brat je med nami kot ženin, tretji brat Pepe bo letos služil pri vojaki, stric-dekan pa praznuje svojo šestdesetletnico.“ Nič čuda torej, če je bila ženitnina prav slovesna. Mladi par je poročal brat-duhovnik in zanj bral poročno sv. mašo, drugo mašo je daroval stric dekan in obhajal mladi par. Ženitovanijska gostija je bila prav vesela. Pozno v noč sta vesele svate zabavali fantovska pesem in poskočna godba. Mladi družini obilo blagoslova!

Pismo iz bivšega rajha. Iz delovnega taborišča Hörselgau v deželi Thüringen piše prijatelj našega lista pismo, iz katerega posnemamo nekatere vrstice za naše bralce: „Sedem let in pol sem bil brezposeln. Začetkom letošnjega junija pa sem odšel v transportu 800 delavcev v stari rajh, vesel, da sem spet našel zaposlitev. Celih štiriindvajset ur smo se vozili in kočno prispeli v Hörselgau, kjer je veliko taborišče in se gradi avto-cesta skozi Turingijo. Delo, ki ga vršimo, ni naporno in z lahkoto vzdržimo tudi deset ur ter smo še manj utrujeni, kakor doma po osmih delovnih urah. Stanujemo v velikih barakah, ki imajo po pet sob, v vsaki sobi pa je po 18 postelj in dvajset omar. Tudi svojo kantino imamo, kjer se dobijo pijače, tobak in druge raznovrstnosti. Za hrano plačujemo na dan 1.20 marke, zakar dobimo 60 dkg kruha s sirovim maslom, ribami, sirom ali klobaso (Streichwurst), vsak teden za priboljšek marmelado in vsak mesec pa sladkorni sok. Kuha se na dan enkrat. Od ure zaslužimo po 60 pfenigov, družinski očetje dobijo vrhutega še dnevno družinsko doklado v višini 1 marke. Poleg hrane plačujemo seve tudi prispevke za zavarovanja i. dr., kar znaša okroglo 6 mark na teden. V taboru nas je 7 Slovencev. Našo narodno zavednost mnogi nemški sodelavci spoštujejo, redki nas zaradi našega slovenstva črtijo. Sam večkrat mislim na svojo ožjo domovino in jo pridem ob božičnih praznikih obiskat. Dotlej pozdravljam brate in sestre slovenske domovine, posebno pa še bralce „Koroškega Slovenca“.
F. W.

Nenavaden dogodek na Brezjah. Slovenski listi objavljajo vest, da je v nedeljo 13. t. m. nenadno na nepojasnen način ozdravela neozdravljivo bolna deklica. Je v desetem letu ter je izredno trpela na božjasti. Skrivili sta se ji obe nogi, da je ohromela, desna roka pa se ji je sušila in zvila, da jo je morala držati zvito v višini ramen. Ljubljanski zdravniki so nad deklico obupali. Napadi so postajali čimdalje hujši in bolj pogosti, deklica je glušela in oslepela. V nedeljo 13. t. m. jo je mati nesla k Mariji na Brezje. Deklica je sprejela sv. obhajilo, med povzdigovanjem pa je nenadno ozdravela. Hromost nog in roke je izginilo, govori lahko, vidi in sliši. O boleznih ni sledu. Nenavadni dogodek sedaj preiskujejo. Šele ko bodo o njem končno javno spregovorili zdravniki, bo Cerkev odločila, ali gre za čudežno ozdravljenje.

Augsdorf—Loga ves. (To in ono.) V zadnjem času smo imeli dve poroki. Poročili sta se pd. Mežnarjevi hčerki Barbka in Berta Schwann. Barbka si je izbrala pevca in tamburaša Janeza Kobarič in sedaj gospodinja v novodograjeni hišici. Berto pa je peljal krojač France Šumi na novokupljeno kmetijo pri Šubeljnu v Konatičah. Nevesti sta več let služili na Dunaju in si po pridnosti in štedljivosti prihranili, da sta prišli do lastnih domov. To je nadvse hvalevredno domoljubje. Na poročna dneva so se zbrali svatje na pojedino in naši pevci so paroma zapeli več veselih zdravic. Mladima družinama tudi mi želimo obilo blagoslova! — Sv. misijon smo imeli. Vodili so ga preč. župnik Lenart Trabesinger. Udeležba ljudstva je bila prav povoljna. Ker sta cerkev in župnišče okusno popravljena, so bili tudi g. misijonar z nami — upamo — zadovoljni. — V ponedeljek 14. t. m. smo položili k večnemu počitku Matijo Čudna, pd. Sramsičnika na Žopračah. Dosegel je 84 let. V mladosti je bil cestar in je užival v starosti malo pokojnino. Do razsula monarhije je bil slovenski občinski odbornik. Bil je priden in krščanski in je v tem duhu vzgojil tudi svoje otroke. Preč. g. župnik Rihard Kandut so rajnega ob odprtem grobu stavili pogrebcev za vzgled.

Maria Gail — Marija na Zili. Kot pozimska cvetlica, ki hira po pomladanskem soncu in rosi, tako je venela in hirala v dolgi mučni bolezni Kati Nepokoj, Šumijeva v Prosvičah, dokler ni bila presajena iz te solzne doline v vrt večne radosti. V 31. letu starosti, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, se je napotila k nebeškemu vrtnarju, kjer ni zime ne trpljenja, kjer sije le večno pomladansko sonce. Dne 10. novembra t. l. so jo tovarišice ob veliki udeležbi pogrebcev spremile k zadnjemu počitku k Mariji na Zili. Ganljivo je bilo slovo od rajne v lepem govoru č. g. župnika, pri katerem je sleherno oko postalo rosno. Cerkveni pevci in pevke, ki so bili njeni tovariši in tovarišice, so se od rajne poslovili z ganljivo žalostinko na domu in na grobu. Materi, bratom in sestram ter vsem žalujočim izrekamo naše sožalje, rajna Kati pa, ki počiva poleg svojega očeta in soseda Štofovega očeta, spavaj v miru! — Neka čudna vrsta konjske bolezni se je pojavila v naši občini: Šumijevim je isto noč, ko je ležala hčerka Kati na mrtvaškem odru, poginila lepa kobilica, vredna tisoč mark, na zavrtju črev, na isti način so poginile kobile posestniku p. d. Matičku na Velikem-Selu triletnica ter teden navrh p. d. Sobeju v Trdaničah že malo starejša kobilica, ki je prišla od vojaških vaj, in p. d. Klocarju v Hraščah je kobilica, ki je tudi služila vojake pri zadnjih vajah, postala, kakor pri nas pravimo „koleriš“, to se pravi, da je zblaznela. Tudi iz sosednjih občin se že slišijo slični slučajji. Kaj je vzrok, smo zelo radovedni. To so res veliki udarci za kmeta še posebno, ker imajo konji danes visoko ceno.

Pogreb odlične kmetske matere. Dne 10. listopada smo v Slovenjem Plajberku spremljali k zadnjemu počitku zemeljske ostanke spoštovane Šašelnove matere. Rajnica je svojemu možu, ki je odšel celih 23 let pred njo v večnost, gospodinjala na Humberškem posestvu, pri Juštu v Kožentavri in slednjič na Šašelnovem domu, povsod priljubljena radi svoje tihe zunanosti, ljubeznive gostoljubnosti, srčne pobožnosti. Zato so jo številni znanci od blizu in daleč spremljali na njeni zadnji poti. Domači pevci so ji zapeli v slovo pri hiši in ob grobu. Dosegla je lepo starost 79 let. Čeprav je zadnja leta bolehal, je njeno jesen življenja obseval topli solčni žarek, ki žal tako redkokdaj posije v življenje starih očetov in mater — hvaležnost otrok! Bila je rajnica prava kmetska mati, zvesta v službi Štvarnika je negovala skrivnost materinstva, vera je bila njena višja pamet, kmetska navada in izkušnja njena modrost. Skromna ko pšenični cvet je dozorela v zlahtno božjo žetev. Zato ji smemo častitati, ko moramo žalujočim Šašelnovim v Slovenjem Plajberku, Selah, Ljutomeru in Ljubljani izreči sočutno sožalje. Slovensko ljudstvo bo ohranilo Šašelnovo mater v živem spominu, ob prebiranju knjige „Narodno blago iz Roža“, ki jo je svojemu sinu g. sod. svetniku dr. Josipu Šašelnu skoro gocela narekovala Ź gospa Marjeta Wieser-Šašelnova mati. (J. Šašel — F. Ramovš: Narodno blago iz Roža, Maribor

1936. Naroča se pri: Zgodovinsko društvo, Maribor.)

Pred celovškimi sodnikom se je minuli teden zagovarjal 20letni Adalbert Deutschmann iz Kamna, ker je streljal na 17letno Jožefino Drobesh z Blata. Strelji so sicer zgrešili cilj, a sodnik je vročemu fantu odmeril pogojno kazen 4 mesecev strogega zapora. — V vigradnih mesecih so kmetje na Vovbrski gori in Djekšah treptali pred neznanim vlomilcem in požigalcem, ki je brezobzirno uničeval njihove domove in med požari kradel, kar mu je prišlo v roke. Orožniki so končno izsledili zločinca v osebi 35letnega Jožefa Knauder iz Wolfsberga. Sodnik mu je naložil za pokoro 18 mesecev težke ječe. — Pred beljaškim sodiščem je bil obsojen 47letni kovaški pomočnik Frensdorfer, ker je vlomil v wernberški samostan in odnesel kos zaklane svinje. Tatvino bo palčal s 4 meseci zapora.

Ostale novice v par besedah. Strašen zločin se je zgodil 18. t. m. pri Hüttenbergu. Brata Petz, 13letni Henrich in 20letni Franc, sta položila na cesto hloed, ustavila zasebni avto Celovčana Wehrsteina, slednjega ustrelila in truplo vrgla v potok, z avtom pa zbežala na Štajersko. Pri kraju Perchau sta nato ustavila nek tovorni avto in ustrelila šoferja, nekaj ur pozneje pa se postavila v bran SA-patrolji ter ustrelila dva moža. Pri tem je našel starejši Petz smrt, mlajši pa se sedaj zagovarja, da sta si hotela nagrabiti sredstev za beg na nek naseljen otok sredi oceana. — Na Brdu ob Zili se je pri sekanju lesa ponesrečil delavec Franc Arbeiter. — V Svetni vesi je pogorela kolodvoška baraka za orodje. — 3letno Marijo Pötsch iz Železne Kaple je pred očmi matere, ki je parila krmo, zajel plamen, ko se je približala peči. V trenutku je bila mala v ognju in zadobila smrtno poškodbo. — Pod avto je zašel v Freibachu Janez Wedenig, posestnik v Apačah. Zdrobljeni sta mu nogi. — V predoru pri Področici je padel iz vlaka železničar Tomanek. V bolnici so mu morali odvzeti levo roko. — Na cesti pri Grebinju je v megli zašla čreda ovac pod prometni avto. 9 živali je bilo na mestu ubitih, več težko poškodovanih. — Minulo nedeljo so nabirali takozvano „Pfundsponde“ za zimsko pomoč. — Za deželo je nastavljen potujoč kovač. Ogledal si bo konje in govedo ter kmete poučeval, kako dobro skrbijo za kopita in parklje. — Minuli teden so v Celovcu razstavili tako imenovane KdF-vozove, avtomobile, ki se bodo prodajali za ceno 1000 mark.

Naša prosveta

„Lepa Lužica.“

Vsak štirideseti državljan Velike Nemčije je slovanske narodnosti. Poleg nas Slovencev na Koroškem živijo še Hrvati v bivšem Burgenlandu oz. sedanji Dolnji Avstriji in Štajerski, Čehi na Dunaju in okolici ter v novozasedenem sudetskem ozemlju, Poljaki v severno-vzhodnih predelih naše države, v srcu nemške zemlje pa najzanimivejši kos živega slovanstva, lužiški Srbi. Kot preostanek nekdanjih polabskih Slovanov imajo za seboj burno zgodovino. Še do konca 12. stoletja so bili vdružbi drugih slovanskih plemen razmerno močni, v naslednjih stoletjih pa so bili oddeljeni od slovanskega vzhoda in se je njihovo število hitro krčilo. Od širokega ozemlja nekdanjih Srbov je ostal le še majhen otočič na obeh straneh reke Spreve v sedanji Prusiji in Saški. Leta 1910 so Lužičani sami našli okroglo 150.000 Srbov, ki pa so po pisavi in veri ločeni v dva dela, v katoliški del z latinico in protestantski del z gotico.

To je jedro lužiške zgodovine: ne blesteče vojne zmage, ne kraljevski spomini, niti ne slavna prestolica, ne vojskovodje in slava, le živa zaveza narodne družine, neizmerna ljubezen do svoje kulture in svojega jezika in do narodnega izročila. Zato njihova narodna himna ni bojni krik, marveč opeva le lepoto njihove domovine in hoče priklicati na delo za ohranitev narodnih svetinj. Takole poje:

„Lepa Lužica,
zvesta, ljubljena,
mojih srbskih dedov kraj,
mojih sanj pobožni raj —
sveta so mi Tvoja polja!
Prišel Tvoj bo čas,
zacvete Tvoj kras,
o, da vstali bi možje,
da za narod svoj živè,
vredni večnega spomina!“

Njihovo narodno življenje je povsem svojevrstno. Lužiška dekleta in žene, nosijo še danes slikovite narodne noše, živahne in pestre za vesele, temne in bele za resne in žalostne prilike. Zbranih je nad 1600 narodnih pesmi z mehko-ubranimi napevi, nekatere ljubavne, druge za prilike cerkvenega in družinskega življenja. Še zdaj

Dobi se v knjigarni NS-Gauverlag,
Klagenfurt, Bismarckring 13

so udomačeni nešteti narodni običaji, med katerimi je morda najzanimivejši „petelinji boj“, ki nekoliko sliči zilskemu štehvanju. Fantje na konjih jezdijo pod slavolokom, na katerem je pritrjen petelin, najgorši jezdec dobi od dekleta v dar krasen venec. Na Veliko noč jezdijo na okrašenih konjih „križarji“ in razglašajo radostno vest o Vstajenju.

Začetki zavednega in organiziranega kulturnega življenja med lužiskimi Srbi segajo v prvo polovico 19. stoletja. Navaden tesar izdaja za Napoleonovega časa prvi srbski časopis, sledi dolga vrsta pesnikov, pisateljev in zbirateljev narodnega blaga. Vedno spet igrajo odlično vlogo mladi srbski dijaki, med katerimi se mnogi usposobijo za dobro znanstveno delo. Srbska knjiga opeva in opisuje domovino, nje značaj in zgodovino, najpomembnejši gornje-lužiški pisatelj Čišinski se povzpe do romana („Domoljub in renegat“) in do prve izvirne drame („Na gradišču“), njegove pesniške zbirke pa prekipevajo narodnega čustvovanja.

Narodna prosveta lužiskih Srbov je bila dobro organizirana. Leta 1848 je bila ustanovljena „Srbska Matica“, ki nekoliko sliči naši Mohorjevi družbi. V poznejših letih so sledila prosvetna, pevška in cerkveno-narodna društva, ki so se leta 1912 združila v osrednjo zvezo „Domovino“. V letih po vojni so se organizacije še razmahnile, kot največji predstavnik lužiskih Srbov pa se je osnoval Srbski narodni svet, ki je zastopal vse stanove in organizacije ter srbski narod predstavljati na zunaj. Ko je v Nemčiji prevzel oblast narodni socializem, so se Srbi odrekli politični delavnosti. Do danes pa lužiški Srbi niso izgubili nade, da jim bo nova vlada iz svojih narodnostnih načel dovolila narodno-kulturno delovanje.

Slovanski narodič ob Sprevi naj nam bo vzgled. Zvesto se oklepa svoje zemlje in svoje narodnosti, četudi nima niti svoje matere države, marveč je navezan samo na svojo vero in svoje delo.

O zaprašenih tamburicah. Ni ga za deželo primernejšega zborovega instrumenta, kakor je tamburica. Pihala so za dvorane in sobe neprimerna, gosli in citre razmerno težke za uk, kitare zgolj za spremljavo. Pa je toliko fantov in deklet, ki imajo sicer posluh, a ne predobrega glasu. Tem ustreza lepi instrument. Od nekod nam poročajo, da bodo namesto fantov, ki so se razšli za delom in službo, prijele za tamburice dekleta in na prihodnji društveni prireditvi zasvirale. Prav! Šmiheleski tamburaši nam zatrjujejo, da bo njihov zbor v Podjuni vsikdar prvačil ter bo treba Kapečlanom še nove korajže, da ga dosežejo. Tudi prav! Iz nekega društva pa nam tožijo, da ležijo njihove tamburice zaprašene v društveni omari. To pa ni nikakor prav in naj fantom zadostuje naš namig, naj nikar ne zarjavijo strune lepih instrumentov, ker bi sicer morala zarjaveti tudi njihova srca.

Društvene prireditve. V nedeljo 27. novembra je ob 3. uri pop. v dvorani pri Miklavžu v Bilčovi v su pevski in tamburaški koncert. — Isto nedeljo ob 12. uri op. otvori prosvetno društvo v Železni Kapli svoje delo s sestankom, na katerem je poleg pevcev in tamburašev tudi važen govor. — V nedeljo 4. decembra je ob pol 3. uri sestanek „Jepe“ v Ločah nad Baškimi jezerom. Na sporedu poleg ostalega važno predavanje.

Gospodarski vestnik

Tri izkušnje nemških svinjerejcev. V starem rajhu so pripravili vrsto poizkusov s pitanjem svinj in ugotovili sledeče zanimivosti: Moške živali se hitreje pitajo kot ženske in nastavijo tudi več masti. V izbiri piče so posamezne živali posev različne, čemur so vzrok različna vzreja in podedovane lastnosti. Še manj uspešno je pitanje, če pokladamo napačno pičo, da dajemo n. pr. krompir in zdrob brez posnetega mleka in ribje moke.

Kako merimo stoječi les? Mnogokrat mora gospodar približno oceniti stoječi les. Tale nasvet daje „Pionier“ za merjenje. Postavimo se kakih 20 metrov proč od drevesa in držimo merilo (Zollstab) pred očmi navpično v roki tako, da dosega njegov spodnji konec (pri 0 centimetrih) drevesno korenino. Nato si zapomnimo centimetre, ki jih dosega drevesni vrh na merilu. Ne da bi trenili z glavo ali premaknili merila, si zapomnimo, kje je na drevesu desetinka celotne z očesom na merilu izmerjene višine. Potem izmerimo pri drevesu dolžino od korenine do one točke, ki označuje desetinko višine. Dobljeno dolžino pomnožimo z 10 in že imamo približno višino drevesa. Premer drevesa dobimo, če ga

izmerimo v višini 1.30 m. Če poznamo višino in povprečni drevesni premer, lahko izračunamo tudi lesne metre. Na merilni tabeli poiščemo vsebino za naš premer in za dolžino enega metra, to pomnožimo z višino in dobljeno število delimo z 2. Tako smo izračunili za silo, koliko lesa nam da stoječe drevo.

Uporabljamo krave za vožnjo! Seve je treba za krave primerne dela. Za plug, brano ali valjar krava ni. Lahko pa s kravami vozimo gnoj in gnojnico, seno, zelenje, žito. Dokazano in izpričano je, da dajejo krave, ki so od časa do časa primerno vprežne, več mleka in boljše mleko. Krmiti jih moramo seve zato tudi bolj izdatno.

Če se svinje medsebojno grizejo, imamo zanje enostavno sredstvo. Na čelo vsake svinje kanimo par kapljic slivovice in mokro mesto nekoliko podrgnemo. Čudili se bomo, kakšen mir bo odslej vladal v svinjskem hlevu. Če pa pri tem le eno svinjo prezremo, jo druge še srditeje napadajo.

Za lucerno je treba pripravljati že v jeseni! Najprej moramo preizkusiti, če zemlja propušča vodo in če površina podtalne vode ni previsoka. Lucerna mokrih tal in preobilne vlage ne prenese. Nadalje je treba vedeti, da lucerna ne sme slediti detelji. Med deteljo in lucerno naj njiva počije vsaj 5 let. Lucerna rabi apna, ponekod potrosijo zanjo do 1600 kg na oral, kar se more zgoditi seve samo v jeseni. Pred lucerno naj je v njivi kaka okopavina, da je zanjo dovolj humusa. V naših legah sta za lucerno končno potrebna kalij in fosforna kislina, katera pridajemo zemlji z umetnimi gnojili.

Slabokrvnim ljudem svetujemo sledečo medicino: Speni dobro jajce s kavno žlico dobrega sladkorja in polij s kozarcem dobrega črnega vina. Vsak dan spij kozarec takega vina v malih količinah. Dobro hišno sredstvo je tudi med, ki se je izprva razredčen in pozneje čist.

Najvišje dovoljene sadne in zelenjadne cene. Predpisane so sledeče najvišje cene: posušen grah 54—67, namizni karijoli 60—67, krompir, bel-rdeč ali moder 8, rumen 9, Kipfler 12, špinača 33—40, rdeče zelje 18—27, kislno zelje 33, peteršilj 40, zelena 30—50, čebula 25—27, česen 60, repa 10, kislja 30, pesa 19—23, fižol 27—40, leča 54 do 67, jabolka 10, namizna 38—50, namizne hruške 50—80, navadne 30—50, jajca nad 6 dkg 12.05 do 13, od 5 do 6 dkg 11.25—12, pod 5 dkg 9.05 do 10.05. pfenigov.

Zanimivosti

Nepremagljive državne meje.

V novejšem času so začele posamezne države svoje meje utrjevati z vsemi poznanimi tehničnimi sredstvi. Pričela je s tem Francija, katere bivši vojni minister Maginot je mejo proti Nemčiji spremenil v pravcato, stotine kilometrov dolgo trdnjavo s podzemskimi hodniki in utrdbami: v zemlji skritimi topovi, strojnimi in letalskimi baterijami. V Franciji so se učili Čehi, ki so svojo mejo vzdolž Nemčije utrdili in oborožili po Maginotovem vzorcu. Najnovejše obmejne utrdbe gradi naša država na zapadu. O utrdbah piše nemški vojaški strokovnjak v nekem mesečniku med drugim:

Obmejne utrdbe na zahodu segajo od Holandije vzdolž vse francosko-nemške meje do Švice. Sovražnik, ki bi hotel mejo prekoračiti, bi bil neprijetno razočaran, ker bi našel ovire, katerih ne bi premagal. Najprej bi ga sprejeli daljnostrelne baterije, ki bi imele v svojem območju vse sovražnikovo zaledje. Na meji bi trčil ob oklepe in beton, ki so zavarovani pred plinom in tanki in jih štiti lahko in težje topništvo. Če bi kljub temu napadel utrdbe, bi zašel v najstrašnejši ogenj, ki bi bruhal nanj od vseh strani, iz podzemskih utrdb in okopov pa bi prikorakala rezerva in ojačila obmejne čete. Cela meja je povezana z mrežo električnih kablov, katerih dolžina znaša več tisoč kilometrov. Graditelji so mislili tudi na to, da bo možno čim najkrajšim potom dovažati potrebno strelivo, ob vsej državni meji je poskrbljeno končno za zadostno število vodovodov. Iz pogleda sedanje vojne tehnike je torej nemška zapadna meja nepremagljiva.

Kako se Japonke borijo proti alkoholu in tobaku. Japonsko ženstvo postaja sila borbeno. Urijo se za službo prostovoljnih samaritank, skrbijo za reveže in starčke, sestajajo se na velika zborovanja narodnega značaja. Tudi na kulturnem polju se poskušajo. Posebno žensko društvo organizira boj proti zlorabi alkohola in tobaka. To društvo beleži letos čeden uspeh, ker je vlada na njegov pritisk prepovedala vsem mladoletnikom do 20. leta tobak in alkohol. Mošk Japonci sicer nekam postrani motrijo stremljenja ženstva, a mu ne morejo odrekati velikih zaslug za japonski narod.

Kako gradijo hiše Afrikanci? O tem piše nek angleški raziskovalec. Najprej Afrikanci s kopjem ali drugim ostrim orodjem izkopljejo globoko luknjo. V jamo postavijo tenka drevesa, ki predstavljajo surovo zidovje. Konec vej zvežejo s tramovi, med veje pa povežejo vezalne rastline. Na streho položijo zelene preproge iz bambusa in morske trave. Peščena tla v „hiši“ pokrijejo imovitejši z mahom. Taka hiša je v pol uri dogotovljena, je poceni, varuje pred dežjem in vročino ter je ni treba zavarovati.

Požar, ki traja že 54 let. Leta 1884 so rudarji v ameriški državi Ohio stopili v stavko in zažgali premogovno žilo. Vnel se je takoj silen ogenj, ki je kmalu segel tudi pod zemljo in ni ugasnil do danes. Požrl je premoga v vrednosti več milijonov dolarjev, skušali so ga omejiti s pomočjo cementnih sten in na druge načine, a mu do danes niso prišli do živega. Ogenj se ne omejuje samo na podzemje, marveč uničuje tudi gozdove in poslopja na površini. Inženjerji sodijo, da za dobo 200 let požara sploh ne bo mogoče udušiti, možno bi bilo kvečjemu preprečiti njegovo nadaljnje širjenje. V ta namen bodo s posebnimi stroji razkopali zemljo, odkopali nekaj premogovne žile in luknje zamašili z mokrim blatom. Da tako delo nikakor ni enostavno, si lahko predstavljamo iz dejstva, da meri ena sama taka „luknja“, ki varuje eno premogovno polje, nad kilometer in pol v dolžini.

Nekaj številčk o prekomorskem velikanu „Queen Elisabeth“. Pretekli mesec so krstili v Angliji morskega velikana in mu dali ime po kraljici Elizabeti. Ladja je dolga 314 metrov, široka pa 31 metrov. Na krov lahko sprejme 2326 potnikov, vrhutega še posadko s 1235 možmi. Prostori za potnike se nahajajo v 14 nadstropjih. Na ladji je več plavalnih bazenov, nadalje so razna igrišča, ogromne plesne dvorane in nešteto drugih prostorov za prav udobno potovanje. Kuhinja je električna in rabi za eno samo potovanje 6800 kg govejega mesa, 3624 kg jagnjetine, 1812 svinjine, 40.000 jajc, 20.000 litrov mleka, 20.000 kg zelenjave in ravno toliko pomaranč itd. Vsa za ladjo potrebna živila tehtajo skupno 4000 meterskih stotov. Sedaj se „Queen Elisabeth“ pripravlja na to, da si z največjo doslej doseženo hitrostjo pribori „modri trak“, ki je odlika najhitrejših ladij.

Tekoči sončni sij. Na Havajskih otokih imajo enega najčudnejših nebesnih pojavov. Najmanj enkrat vsakega dneva se z vedrega neba ulije dež. Sonce pošilja svoje žarke, nikjer ni videti oblaka, pa se nenadno nad morjem prikaže mavrica in par minut navrh namaka izsušeno zemljo blagodejna mokrota. Nenadno, kakor se je pojavil, dež spet preneha. Vremenoslovci razlagajo čudni pojav, da trgajo v višinah oblake vetrovi in jih odnašajo raztrgane s seboj, dokler se ohlajena para ne spremeni v dež. Otočani imenujejo svoj dnevni dež tekoči sončni sij.

Slavje v Bolgariji. Minuli teden je bolgarski car Boris praznoval 20letnico svojega vladanja. V Sofiji se je jubilejnega dne vršila svečana božja služba in nato defilacija vojaških formacij. Časopisi so poudarjali velike zasluge carja Borisa. Vojni minister je vladarju izročil v imenu vojske krasen briljantni obesek v znak priznanja za njegovo veliko delo. Vladarskega jubileja so se spominjali tudi v vseh sosednjih državah.

Salamenski Mihec.

Mihec čeka po papirju.

„Kaj si pa naslikal?“ vpraša mati.

„Kozo sredi travnika,“ odgovori Mihec.

Mati si ogleda papir, zmaje z glavo in vpraša: „Kje pa je trava?“

„Kozja je pojedla!“ se odreče Mihec.

„Pa tudi koze ne vidim nikjer,“ se čudi mati.

„No, to bi pa že lahko vedela, da koza takoj odbežlja, kakor hitro pohrusta travo!“ odgovori Mihec.

Listnica uredništva. G. P. J. Hvala za pismo! Takoj smo sporočili pristojnemu uradu. — **G. M. J.** Odgovarjamo Ti med domačimi novicami. — **G. Janez R.** Ti pa najdeš odgovor na svoje vprašanje med gospodarskim drobižem. — **G. S. H.** Hvala za razglednico! Uredili po želji in pričakujemo daljši opis. — **G. F. G.** Ne! Jugoslovanski Nemci glasujejo strnjeno za vlado in tudi njihovi rojaki v Sedmograški ne želijo nikakih sprememb. — **G. K. F.** Morda gledaš z omenjenim gospodom vred navedeno vprašanje le prečno, ker bodo o tem odločevale še druge sile. Sicer pa so Vašina razmotrivanja prav zanimiva. — **G. K. F.** Potrpite, ker o šoli še ni spregovorjena zadnja beseda! — **Našim prosvetašem in ostalim rojakom!** Za današnji narodni položaj velja: **Narod, ki si ne bi hotel pomagati najprej sam, ni vreden podpore drugih!** Zato hočemo dokazati svojo dobro voljo za udejstvovanje v slovenskem narodnem duhu. — Na nekatera pisma odgovorimo prihodnjič. Pozdrav!